

SKATTENYTT

OFFICIELLT ORGAN FÖR TAXERINGSNÄMNSORDFÖRANDENAS RIKSFÖRBUND

NR 7 1985

Nya skatteregler för kulturarbetare m fl

Av kammarrättsassessorn Gustaf Sandström

1 Inledning

I december 1984 lades propositionen 1984/85:93 om kulturarbetarnas skatteförhållanden m m fram. Propositionen har under våren behandlats av riksdagen (SkU 28, rskr 227, SFS 1985:225—227). Bortsett från en redaktionell jämkning i taxeringslagen godtogs regeringsförslagen utan ändringar.

Propositionen bygger på kulturskattekommitténs slutbetänkande (SOU 1983:53). Både propositionen och betänkandet är inriktade på skatte- och avgiftsfrågor. Kulturarbetarnas ekonomiska och sociala villkor i stort har alltså lämnats därhän. Krav på en ny och mer övergripande utredning har därför framställts. Under våren har riksdagen tagit ställning mot tillsättandet av en sådan utredning (kulturutskottets betänkande 1984/85:16).

De nya skattereglerna tillämpas fr o m 1986 års taxering. De gäller inte bara kulturarbetare utan alla egenföretagare som bedriver rörelse. I det följande beskrivs reglerna kortfattat. Först lämnas dock en kort bakgrund.

2 Bakgrund till de nya reglerna

Beskattningen av kulturarbetare har under lång tid diskuterats både i och utanför riksdagen. Från kulturarbetarnas sida har hävdats att deras verksamhet är så speciell att den bör beskattas inom ramen för ett särskilt inkomstslag. Till särdragen hör att kulturarbetarnas arbete är knutet till den egna personen, att det är fråga om ett kreativt arbete där drivkraften inte enbart är pengar

och att inkomster och utgifter varierar kraftigt mellan åren. Till detta kan läggas att taxeringen av kulturarbetare ofta ger upphov till bedömningsfrågor. Det kan t ex vara svårt att avgöra om en viss ersättning skall beskattas som rörelseinkomst eller tjänsteinkomst eller om ett yrkat avdrag avser utgifter i verksamheten eller utgifter av privat karaktär.

Kulturskattekommittén avvisade tanken på ett särskilt inkomstslag för litterär eller konstnärlig verksamhet. Kommittén ansåg att kulturarbetarnas önskemål i stället kunde tillgodoses inom ramen för det nuvarande regelsystemet.

En del av kommitténs förslag tog sikte på rörelseidkare i allmänhet medan andra gällde enbart kulturarbetare. Till den senare kategorin hörde förslag om förenklade bokföringsregler och särregler för när en litterär eller konstnärlig verksamhet skulle anses utgöra rörelse. Kommittén föreslog att en sådan verksamhet skulle "anses som yrkesmässigt bedriven även om ett egentligt vinstsyfte ej föreligger men verksamheten medför eller kan antas komma att medföra intäkter".

I propositionen instämde finansministern till att börja med i att ett särskilt inkomstslag för litterär eller konstnärlig verksamhet inte var en framkomlig väg. Han tog vidare av principiella och praktiska skäl avstånd från speciella skatteregler för denna typ av verksamhet. Kommitténs förslag till särskilda bokföringsregler och en särskild lagreglering av rörelsebegreppet godtogs alltså inte.

Efter det att kulturskattekommittén lämnat sitt slutbetänkande har 1980 års företagsskattekommitté lagt fram sitt förslag om en skattemetod. I propositionen anfördes som skäl för att inte följa vissa av kulturskattekommitténs förslag att de ifrågavarande problemen åtminstone delvis kunde få sin lösning i skattemetoden.

Av olika skäl föll således åtskilliga av kulturskattekommitténs förslag bort vid departementsbehandlingen. Flera av kommitténs förslag ledde dock till lagstiftning. Av betydelse är också de insatser som kommer att göras för att få till stånd en mer enhetlig taxering av kulturarbetarna. I propositionen framhölls att det är angeläget att taxeringen av kulturarbetare koncentreras till ett mindre antal nämnder som därigenom får möjlighet att bygga upp en särskild kompetens på området. Vidare är avsikten att riksskatteverket skall lämna information till taxeringsmyndigheter m fl om särdragen i kulturarbetarnas verksamhet. Förhoppningen är att dessa åtgärder skall bidra till att bedömningen av kulturarbetarnas deklARATIONER i fortsättningen blir mer enhetlig än för närvarande. Därmed är naturligtvis inte sagt att en mer enhetlig tillämpning i alla lägen innebär en mer generös behandling.

3 Utvecklingskostnader

Med utvecklingskostnader avses utgifter som lagts ned i en verksamhet innan denna utvecklats till en förvärvskälla. Företagsskatteberedningen och nu

senast kulturskattekommittén har föreslagit att utgifter av detta slag under vissa förutsättningar skall få dras av i efterhand. En sådan avdragsrätt har nu införts. Förutsättningarna för avdrag har dock skärpts jämfört med vad de båda utredningarna föreslog.

Avdragsrätten gäller endast utgifter under den närmaste tiden före rörelsens start. En gräns har således satts vid början av kalenderåret närmast före det kalenderår då rörelsen påbörjas. Vidare skall utgifterna vara av sådant slag att de skulle ha berättigat till omedelbart avdrag om verksamheten redan i det förberedande skedet haft karaktär av rörelse. Avdragsrätten är inte beroende av att utgifterna har betydelse för den fortsatta verksamheten.

I praxis medges att inventarier och lagertillgångar tas upp till sina marknadsvärden i rörelsens första balansräkning. Den nya avdragsrätten påverkar inte denna möjlighet. I förekommande fall skall avdraget enligt de nya reglerna reduceras så att dubbelavdrag inte medges för samma utgifter. Motsvarande reducering skall göras om obeskattade inkomster uppkommit i verksamheten samma år som rörelsen påbörjats eller året dessförinnan.

Avdraget för utvecklingskostnader skall i första hand utnyttjas det första rörelseåret. Har avdraget inte kunnat utnyttjas helt detta år får återstående belopp dras av under de följande fem beskattningsåren. Avdraget får dock inte något år leda till underskott i förvärvskällan.

Bestämmelserna om avdrag för utvecklingskostnader finns i punkt 18 b av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen (1928:370, KL).

4 Kostnader för arbetsrum i egen bostad

Möjligheterna till avdrag för kostnader för arbetsrum i egen bostad är som bekant begränsade. Nuvarande praxis bygger på ett antal avgöranden av regeringsrätten år 1975 (RÅ 1975 ref 114 I—V). För avdrag har i princip krävts att rummet antingen varit skilt från bostaden i övrigt eller att det inte i mer än obetydlig omfattning kunnat användas för bostadsändamål. 1975 års avgöranden gällde i och för sig bara skattskyldiga med inkomst av tjänst men samma restriktivitet har präglat några senare avgöranden som gällt egenföretagare.

Kulturskattekommittén föreslog att avdrag skulle medges om användningen i tjänsten eller rörelsen ”i väsentlig mån” hindrat utnyttjandet för bostadsändamål. Gränsen för avdragsrätt skulle alltså förskjutas något. Storleken av avdraget skulle — liksom hittills — få bestämmas i varje fall för sig.

I propositionen valdes en annan och mer schablonartad lösning. Den innebär att avdrag skall kunna medges om minst 800 timmars arbete utförts i bostaden (timantalet jämkas vid annat beskattningsår än tolv månader).

Avdraget får bara göras vid beräkning av inkomst av rörelse. I timantalet får emellertid räknas in tillfälligt arbete som har nära samband med rörelsen men som är att hänföra till tjänst.

Arbete som utförts av anställda tillgodoräknas likaväl som den skattskyldiges eget arbete. Arbete som utförts av den skattskyldiges barn eller make beaktas bara i vissa fall.

En ytterligare begränsning finns. Vid beräkning av timantalet beaktas bara arbete som det med hänsyn till verksamhetens art varit motiverat att utföra i bostaden. Disponerar den skattskyldige en rörelselokal utanför bostaden berättigar arbetet i bostaden inte till avdrag om arbetet lika gärna kunde ha utförts i rörelselokalen.

Är förutsättningarna uppfyllda medges avdrag med 2 000 kr om arbetet utförts i bostaden på den skattskyldiges egen eller hans makes fastighet och i annat fall med 4 000 kr. Att beloppet är lägre i det förra fallet hänger samman med att räntorna på fastighetslånen är avdragsgilla.

Samtidigt med att ett schablonavdrag har införts har hittillsvarande praxis i rörelsefallen kodifierats. Har rummet inrättats på ett sådant sätt att det inte går att använda för bostadsändamål kan således avdrag medges (med individuellt bestämt belopp) oavsett arbetsinsatsens storlek. Avdrag medges naturligtvis inte både enligt denna regel och enligt schablonregeln.

Avdragsreglerna har tagits in i punkt 11 av anvisningarna till 29 § KL.

5 Resekostnader

Avdragsrätten för resekostnader är ett återkommande tvisteämne mellan kulturarbetarna och taxeringsnämnderna. Enligt kulturskattekommittén behandlas kulturarbetarnas yrkanden om avdrag för resekostnader inte sällan alltför restriktivt. Kommittén föreslog att betydelsen av resor skulle markeras i lagtexten. I punkt 12 av anvisningarna till 29 § KL har nu tagits in en erinran om att resor kan ingå som ett naturligt led vid utövande av litterär, konstnärlig eller därmed jämförlig verksamhet.

6 A-inkomst och B-inkomst

Inkomst av tjänst räknas i allmänhet som A-inkomst. Periodiska intäkter har dock beskattats som B-inkomst. Detta har gällt för bl a vissa bidrag och stipendier från Sveriges författarfond och konstnärsnämnden. Kulturskattekommittén föreslog att sådana bidrag och stipendier skulle beskattas som A-inkomst och åberopade att de genom särskilda regler gjorts pensionsgrundande.

Finansministern ansåg att det av förenklingsskäl var lämpligt att gå ett steg längre än vad kommittén föreslagit. I fortsättningen skall all inkomst av tjänst beskattas som A-inkomst. Detta framgår av den nya lydelsen av 9 § 3 mom lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt.

Planera Din ekonomi...

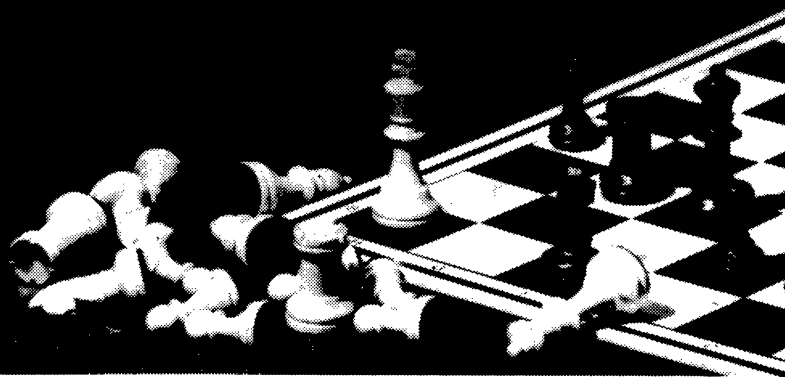
...med PROTAX vårt dataprogram, kan du redan nu planera din skatt för 1985 och 1986.

PROTAX är vårt senaste skatteberäkningsprogram som bl.a. tar hänsyn till A- och B-inkomster, förmögenhet, pensionsavdrag, marginalskattespärr, egenavgifter, begränsningsregeln, makar och ensamstående m.m.

Förutom PROTAX har vi t.ex. program för boendekostnads kalkyler, reavinstberäkningar för aktier och fastigheter, kreditupplysningar m.m.

Våra program finns för IBM PC, ERICSSON PC, ABC 800, FACIT DTC och SHARP PC 1500 A.

Ring och boka tid för demonstration!

Modulföretagen Capitek AB

KALMAR 0480-174 00 LINKÖPING 013-10 21 85 STOCKHOLM 08-734 98 80